

ΠΕΡΙ ΠΟΛΥΤΙΜΩΝ ΛΙΘΩΝ.

Μένος ὁ ἐσωτερικὸς τῆς ψυχῆς καλλωπισμὸς κάμει τὸν ἄνθρωπον ἀληθῶς τιμώτερον καὶ ἀνώτερον τῶν λοιπῶν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἀπόκτησις αὐτοῦ εἶναι δύσκολος, κατέφυγεν ὁ ἄνθρωπος ἔκπαλαι εἰς τὸν ἐξωτερικὸν καλλωπισμὸν καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν. Διὰ τοῦτο ἐπενόησε τὰ πολυτελῆ ἐνδύματα, καὶ πᾶν εἶδος καλλωπισμοῦ, καὶ ἐτίμησε μάλιστα πάντων τὰ λαμπρὰ καὶ σπάνια πράγματα, ἐλπίζων νὰ ἀποδειχθῇ διὰ τῆς ἀποκτήσεως τοῦτων ἀνώτερος τῶν λοιπῶν. Ἐπειδὴ λοιπὸν τὸ λαμπρότατον καὶ σπανιώτατον τῆς γῆς προϊόν εἶναι οἱ πολυτίμοι λίθοι· διὰ τοῦτο ἐτίμησεν αὐτοὺς ἡ ἀνθρώπινος ματαιοφροσύνη ὑπὲρ πάντα τὰ φυσικὰ καὶ τεχνικὰ προϊόντα· ὅθεν ὑπήρξαν ἐξ ἀρχῆς ἀξιολογωτάτη ἐμπορικὴ ὕλη. Ἐντεῦθεν ἡ ἀντίζηλος τέχνη ἐπιβουλεύουσα τὴν φύσιν, ἔσπευσε νὰ τὴν μιμηθῇ κατὰ ταῦτο τὸ εὐγενὲς προϊόν· ὅθεν ἔπλασεν ἐκ τοῦ ὑέλου πάντα τὰ εἶδη τῶν πολυτίμων λίθων, πλην τοῦ ὀπαλλίου, οὕτως εὐφυῶς, ὥς ἀπατᾶ καὶ τοῦ εἰδήμονος τὴν ὄρασιν. Ἄλλ' ἡ ὑπερβάλλουσα Στερότης τῶν

πολυτίμων λίθων ἀπελέγχει τὴν ἀπάτην τῆς τέχνης, καὶ ἀποδείκνυει αὐτοὺς ἀνωτέρους, ὅχι μόνον τῶν τεχνικῶν λίθων, ἀλλὰ καὶ ἄλλων τινῶν λαμπροτέρων φυσικῶν λίθων· εἴοτι οἱ μὲν τεχνικοὶ λίθοι ἀκουίζονται ἐντὸς τινῶν ὥρῶν, καὶ ῥηνίζονται εὐκόλως· ὁ δὲ ἀδάμας, ὁ ἄθραξ καὶ ὁ σάπφειρος μόνις ἀκουίζονται ἐντὸς τινῶν ἡμερῶν, καὶ δὲν ζυνοῦνται ὅπως οὐκ, οὔτε ὑπὸ τῆς λεπτοτάτης Ἀγγλικῆς ῥήτης. Προσέτι καὶ ἡ Λάμψις τῶν ἀληθῶν πολυτίμων λίθων εἶναι πολὺ ἀνωτέρα τῆς τῶν ψευδολίθων λάμψεως· ἀλλ' αὕτη χρειάζεται γυμνασμένον ὀφθαλμόν.

Οἱ πονηροὶ ἄνθρωποι εἰς ἀπάτην τῶν ἀπλουστέρων ἀποσίδουσι εἰς τοὺς πολυτίμους λίθους τινὰ θαυματουργὰ ἰδιώματα, τὰ ὅποια ἐπίσειον ποτὲ καιροῦ ἐξ ἀπειρίας καὶ ἄνδρες σοφοί.

Τοὺς πολυτίμους λίθους μεταχειρίζονται, καθὼς καὶ τοὺς παλαιούς αἰῶνας, εἰς κατασκευὴν ἰακτυλιδίων, γυμναστικῶν σφαιρῶν, καὶ διαφόρων χειμηλίων. Πατρίς αὐτῶν εἶναι ἡ μεσημβρινὴ Ἀσία, καὶ μάλιστα αἱ Ἀνατολικαὶ Ἰνδίες· κατὰ τοὺς νεωτέρους ὁμοίως καιροὺς εὐρέθησαν καὶ ἐπὶ τὴν Βρασιλίαν, ὅθεν φέρονται τῶρα πολλοὶ εἰς τὴν Εὐρώπην. Εὐρίσκονται δὲ κυρίως εἰς τὰ βουνὰ, καὶ ἐντὸς τῶν πετρῶν· ἀπαντῶνται ὁμοίως σποράδην καὶ ἐπὶ τὰς πεδιάδας, καὶ εἰς τοὺς ποταμοὺς, ὅπου φέρονται ἀποσπώμενοι διὰ τῆς βροχῆς ἀπὸ τὰ διαρρήγματα τῶν πετρῶν. Οἱ τελευταῖοι νομίζονται καλλήτεροι· ἀλλ' εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀκάθαρτοι, κακόσχημοι, καὶ εἴς τε περιεκαλυμμένοι μὲ δέσμα λίθιδες.

Τινὲς διαιροῦσι τοὺς πολυτίμους λίθους εἰς Διαφανεῖς, Ἡμιδιαφανεῖς, καὶ Ἀδιαφανεῖς· πολλάκις ἔμως εὐρίσκονται λίθοι διαφανεῖς καὶ ἀδιαφανεῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ εἶδους. Οἱ πολυτίμοι λίθοι εἶναι κυρίως 20, τοὺς ὁποίους τινὲς κατὰ τινος βαθμῆδόν οὕτως· ὁ Ἀδάμας, ὁ Ἄβραξ, ὁ Σάπριος, τὸ Τοπάζιον, ὁ Σμάραγδος, ὁ Ἀμύθισος, ὁ Γρανάτης, ὁ Ἰάκινθος, τὸ Βηρίλλιον, ὁ Χρυσόλιθος, τὸ Σάρδιον, ὁ Καληθρόνιος, ὁ Ἀχάτης, ὁ Ὀπάλλιος, ὁ Ὀνυξ, ὁ Σαρδόνυξ, ὁ Πρασίτης, τὸ Περούζιον, τὸ Λαζούριον, καὶ τὸ Τουρμαλίον. Τὸ σύνθημα ζύγιον τῶν πολυτίμων λίθων εἶναι τὸ κεράτιον (κράτι), τὸ ὅποιον εἰαρεῖται εἰς τέσσαρας κόκκους (γράνα)· 12 $\frac{1}{2}$ κεράτια εἶναι ἰσοβαρῆ μετ' ἐν ὄραμιον.

Ὁ Ἀδάμας (Διαμάντι, Gemma Adamas, καὶ Τουρκισι ἑλμάς). Οὗτος εἶναι ὁ σκληρότατος, εὐειδίεστος καὶ διαφανέστατος πάντων τῶν πολυτίμων λίθων. Ἀχρωμάτιστος ὡς φαίνεται παρόμοιος μετ' τὸν καθαρώτατον κρύσταλλον. Κόπτει τὸν κρύσταλλον, τὸν ἄνθρακα, καὶ τοὺς λοιποὺς πολυτίμους λίθους, καὶ σπινθηροποιεῖ διὰ τοῦ χάλυβος. Πάντοτε εὐρίσκεται κρυσταλλωτὸς, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μετ' ὀκτώ ἰσομεγέθεις καὶ τριγώνους ἐπιφανείας· ἐνίοτε δὲ καὶ εὐρογγύλος. Ἡ ὑψὴ αὐτοῦ εἶναι λεπιδωτή. Ἐὰν τεθῆ εἰς πῦρ ἰσχυρὸν, διαφλογίζεται ὀλίγον, καὶ ἐξατμίζεται ὅλος. Ὄταν ὁμως περικαλυφθῆ μετ' ἰσχυρὰ ἀνθράκων, καὶ ἐμποδισθῆ ἢ εἰς αὐτὴν τοῦ ἀέρος εἰσοδός· τότε καὶ ἐντὸς τοῦ ἰσχυρωτάτου πυρός διαμένει ἀμετάσθητος. Ἡ στοιχειώδης αὐτοῦ ὕλη εἶναι ὁ Ἄβραξ.

Ἄντανακλᾶ πάντα τὰ χρώματα. Ἡλεκτρίζεται διὰ τῆς τριβῆς, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ πολυτίμοι λίθοι, καὶ ἀφινόμενος τινὰ καιρὸν ὑπὸ τὰς ἡλιακὰς ἀκτίνας, ἀκτινοβολεῖ ἔπειτα εἰς τὸ σκότος· τούτο ὁμῶς εἶναι ἰδίωμα κοινὸν, ἂν καὶ μετριώτερον, πάντων τῶν πολυτίμων λίθων, καὶ ἄλλων τινῶν μὴ πολυτίμων.

Οἱ κάλλιστοι ἀδάμαντες εὐρίσκονται ἐπὶ τὰς ἀνατολικὰς Ἰνδίας, ἤτοι κατὰ τὴν Γολκόνδαν, Βιταπούρ, Βιναγαπούρ καὶ Δεικάν. Πρὸς τούτοις τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος εὐρέθησαν καὶ ἐπὶ τὴν Βραβιλίαν, ὅθεν τῶρα φέρονται πολλοὶ εἰς τὴν Εὐρώπην. Ἡ τιμὴ τοῦ ἀδάμαντος τίθεται κατ' ἀναλογίαν τῆς αὐτοῦ ποιότητος, τοῦ χρώματος καὶ τοῦ μεγέθους. Καλῶς νομίζεται, ὅταν δὲν ἔχη τινὰ κηλίδαν, ἢ ραγίσμα, καὶ ᾗναι ἀχρωμάτιστος ὡς τὸ καθαρὸν νερὸν. Πρὸς τούτοις εὐρίσκονται πολλοὶ ἀδάμαντες κίτρινοι καὶ γαλανοὶ, καὶ σπανίως ῥοδόχροοι, καὶ ἔτι σπανιώτερον πράσινοι, οἱ ὅποιοι νομίζονται καὶ τιμιώτατοι. Ἡ τιμὴ τοῦ ἀδάμαντος διορίζεται οὕτως· ἕκαστος αὐτοῦ κόκκος (γράνον) ὑποτίθεται ἰσότημος μὲ 5, ἢ 8 τάλια *). ἔπειτα πολλαπλασιάζονται καθ' ἑαυτοὺς οἱ ἐμπεριεχόμενοι εἰς τὸν τυχόντα ἀδάμαντα κόκκοι· τὸ δὲ γινόμενον αὐτῶν πολλαπλασιάζεται πάλιν μὲ

*) Αὕτη ἦεν ἡ τιμὴ τῶν μὴ ἀκονισμένων ἀδαμάντων κατὰ τὴν Ὀλλάνδαν. Ἡ δὲ Πορτογαλλία πωλεῖ αὐτοὺς πρὸς 13 τάλια τὸ κροάτιον (κράτι). Οἱ ἀκονισμένοι ἀδάμαντες πωλεῦνται με διπλασίαν τιμὴν· οἱ δὲ μικροὶ ἀκονισμένοι, ἐξ ὧν πολλοὶ ὅμοι εἶναι ἰσοβαρεῖς μὲ ἓν κράτιον, πωλεῦνται 30 ἕως 50 τάλια.

τὴν ὑποθεθείσαν τιμὴν τοῦ ἐνὸς κόπκου, καὶ τὸ γινόμενον εἶναι ἢ τιμὴ τοῦ ὄλου ἀδάμαντος. Ἐπὶ παραδείγματος, εἰάν ὑποθεθῇ ἡ τιμὴ τοῦ ἐνὸς κόπκου ὑπὸ τὰ ἄλτρα, ὁ δὲ ἀδάμας ἦναι ἰσοβαρῆς μὲ ἑξήκοντα κόπκουσ· τότε ἡ τιμὴ αὐτοῦ εἶναι 800 ἄλτρα.

Οἱ ἀνέργαστοι ἀδάμαντες ἀκονιζόμενοι, γίνονται **Πεδινοὶ** (γιαρὶμ Βριλλάντ τουρκισί), **Ροζέται**, **Βριλλάντια**, καὶ **Χονδροειδεῖς** (τσιάπα τουρκισί). Οἱ πεδινοὶ ἀκονίζονται ἄνω καὶ κάτω ὁμαλῶς· αἱ δὲ ροζίται ἀκονίζονται κάτωθεν ὁμαλῶς, καὶ ἄνω κατὰ γωνίας· καὶ τὰ βριλλάντια, ἄνω καὶ κάτω κατὰ γωνίας· χονδροειδῆ δὲ ὀνομάζονται τὰ εὐτελέστατα τῶν βριλλαντίων εἶδη. Ὁ ἀδάμας δὲν ἀκονίζεται ἀλλέως, εἰμὴ πάλιν μὲ ἀδάμαντα· διὰ τοῦτο συντρίβοντες πρὸς ἀλλήλους τοὺς εὐτελεῖς ἀδάμαντας, συλλέγουσι τὴν γινομένην κόκκιν, καὶ μὲ αὐτὴν ἀκονίζουσι καὶ σιλβώνουσι τοὺς παλοὺς ἀδάμαντας, καὶ ἄλλους πολυτίμους λίθους.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Πορτογαλλίας ἔχει τὸν μέγιστον ἀδάμαντα, ὅστις εὗρέθη ἐπὶ τὴν Βρασιλίαν, καὶ κατὰ τὴν κοινοτέραν γνώμην εἶναι ἰσοβαρῆς μὲ 1680 κεράτια, καὶ ἀξίζει 224 μιλλιονίων φουντσερλιγκά. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας ἔχει ἓνα ἀδάμαντα 215 κερατίων· ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Βιέννης ἔχει ἓνα 139 κερατίων, καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, ἓνα ἄλλον 137 κερατίων.

Πρὸς τούτοις τοὺς νεωτέρους καιροὺς εὗρέθη κατὰ τὴν Κίναν καὶ τὰς Ἰνδίας καὶ ἄλλοις τις πολυτίμος λίθος ἀδαμαντοειδῆς, ὀνομαζόμενος **Ἀδαμαντόσπαθον**, ὅστις εἶναι ἀδιαφανῆς, φαῖός, ἢ μελανός, καὶ οὕτω σκλη-

ρίς· ὡς ἀκενίδεται μὲ τὴν κόκκινον αὐτοῦ ὁ ἀδάμας, καὶ ἕτεροι πολύτιμοι λίθοι. Ὁ Κιρκόνιος Ἀδάμας, ὅς τις λέγεται καὶ Ἰαργών, Ἰακουών καὶ Σαργών, νομίζεται ὑπό τινων ὡς εἶδος τι ἀδάμαντος, καὶ εὐρίσκειται κατὰ τὴν Κεϋλόνην, ἔχων χρώματα διάφορα, οἷον φαιόν, λευκόν, ὑποκίτρινον, ὑπεκόκκινον κ. τ.

Ὁ Ἄνθραξ (Silex gemma rubinus. Ρουβίνου κοινῶς, καὶ τουρκισι Γιακούτ). Οὗτος μετὰ τὸν ἀδάμαντα εἶναι ὁ μᾶλλον σκληρὸς καὶ πολύτιμος λίθος, καὶ ὠνομάσθη οὕτω· διότι φαίνεται ὡς ἄνθραξ ἀναμμένη. Εὐρίσκεται δὲ πάντοτε κρυσταλλωτὸς καὶ ὀκτάγωνος, καθὼς καὶ ὁ ἀδάμας, καὶ ἔχει χρῶμα κόκκινον διαφόρων βαθμῶν, καὶ ὑφὴν λεπιδωτοῦ καὶ σιλπνῆν. Ἀντίχου εἰς τὸ πῦρ ὑπὲρ τὸν ἀδάμαντα, καὶ τήκεται εὐκόλως μετὰ τοῦ βορακίου. Στοιχειώδεις αὐτοῦ ὕλαι εἶναι πυρίτις γὰρ μετὰ ἀργίλου, τίτανος καὶ σιδήρος ὀλίγος.

Οἱ ἐκλεκτοὶ ἄνθρακες φέρονται ἀπὸ τῶν Ἰνδιῶν τῆς Ἀσίας, καὶ μάλιστα ἀπὸ τῆς Πεγγού, Βιναγάρ, Καλικούτης, καὶ ἀπὸ τῆς Κεϋλόνης. Οἱ ὠραιότατοι αὐτῶν εἶναι κατακόκκιναι, καὶ ὠνομάζονται κυρίως Ἄνθρακις (carbunculus, Καρβούνια κοινῶς, καὶ τουρκισι Ὀριεντάλ). Οἱ δὲ ἔχοντες χρῶμα κόκκινον βιολέττος λέγονται Σπυρέλλα· οἱ δὲ λευκοκόκκιναι, Μπαλάσια (Ἄλ τουρκισι), καὶ οἱ κίτρινόκόκκιναι, Ἄνθρακιτσι (Rubicelli), οἱ ὅποιοι νομίζονται εὐτελέστεροι. Ἡ τιμὴ αὐτῶν διορίζεται κατ' ἀναλογίαν τῆς αὐτῶν ὠραιότητος καὶ τοῦ μεγέθους, καθὼς γίνεται καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς πολυτίμους λίθους. Ὅταν εἰς ἄνθραξ εἶναι ἰσοδραχῆς μὲ ἓ

περάτιον, πωλείται 3 τάλερα· εἰ δὲ ἔχει βάρος δύο κερατίων, ἀξίζει 40 τάλερα· εἰ δὲ 3 κερατίων, 100 τάλερα· εἰ δὲ 10 κερατίων, 1000 τάλερα.

Ὁ Σάπφειρος (Silex gemma saphyrus. Ζαφίρι κοινῶς, καὶ τουρκισί Μαβί, ἢ Γιόκ γιακούτ). Καὶ οὗτος ὁ πολυτίμος λίθος εὑρίσκεται ἐπὶ τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας. Τὸ χρῶμα αὐτοῦ εἶναι γαλανὸν ὡς τοῦ οὐρανοῦ, εἴθετε ἀμαυρότερον, καὶ ἄλλοτε λευκότερον. Ὁ παντελῶς λευκογάλαυκος καὶ κηλιδωτὸς ὀνομάζεται Λύγκιος Σάπφειρος. Τὸ χρῶμα τοῦ σαπφείρου ἐξαλείφεται διὰ τοῦ πυρός· ὅθεν καιόμενος εἴθετε, ἀκουίζεται, καὶ πωλείται ὡς ἀδάμας. Ἡ σκληρότης αὐτοῦ εἶναι παραπλησία μὲ τοῦ ἄνθρακος. Ὅταν ἔχη βάρος ἑνὸς κερατίου, πωλείται διὰ δύο, ἢ τρία τάλερα· αὐξάνεται ὅμως ἡ τιμὴ αὐτοῦ ἀναλόγως μὲ τὸ μέγεθός του, καθὼς τοῦ ἀδάμαντος καὶ τοῦ ἄνθρακος.

Ὁ Σμάραγδος (Silex gemma smaragdus. Σμαράγδι κοινῶς, καὶ Ζουμπρούτ τουρκισί). Οὗτος ὁ λίθος εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον πράσινος, καὶ ἔχει σχῆμα σῦλου ἐξαγώνου, μὲ γωνίας ὀμαλὰς. Ἐκπαλαίεφίρετο ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἦτον τιμιώτερος· τὴν ὁμοίω φέρεται ἀπὸ τῆς Περσῆ καὶ τῆς Βρασιλίας, καὶ πωλείται μὲ τιμὴν μετριωτέραν. Ἡ τιμὴ αὐτοῦ διορίζεται κατ' ἀναλογίαν τῆς καθαρότητος τοῦ χρώματός του· ὅταν ἔχη βάρος ἑνὸς κερατίου, ἀξίζει ἓν ἢ δύο τάλερα· ὅταν 2 κερατίων, 6 τάλερα· ὅταν 3 κερατίων, 10 τάλερα· ὅταν 6 κερατίων, 30 τάλερα· ὅταν 10 κερατίων, 150 τάλερα κ. τ.

Ὁ Χρυσόλιθος (*Silex gemma chrysolithus*, καὶ τουρκισι Μισιρ Ζουμπρούτ). Καὶ οὗτος εὐρίσκεται πάντοτε κρυσταλλωτὸς, εἰς σχῆμα ἑξαγώνου λίθου μὲ πυραμίδας ἑξαγώνους. Τὸ χρῶμα αὐτοῦ εἶναι χρυσοπράσινον. Οἱ κάλλιφοι χρυσόλιθοι φέρονται ἀπὸ τῆς Περσῆ καὶ τῆς Βρασιλίας· αἱ δὲ μεταίτοι εὐρίσκονται κατὰ τὴν Βοεμίαν, Σιλεζίαν, Σαξωνίαν καὶ ἄλλους τόπους. Αὐτοὶ δὲν εἶναι τέσσαυ ἐπίλυμητοὶ λίθοι· πωλεῖται ὅμως ἐνίοτε τὸ κεράτιον αὐτῶν διὰ 10 ἕως 15 τάλερα.

Τὸ Βηρύλλιον, ἢ Βύριλλος (*Gemma beryllus*). Τὸ χρῶμα τοῦ λίθου τούτου εἶναι παρόμοιον μὲ τὸ πράσινον τῆς θαλάσσης χρῶμα, μεταπίπτου εἰς τὸ τοῦ νεροῦ γαλανὸν χρῶμα. Ἐν εἶδος αὐτοῦ ὀνομάζεται **Χρυσοβηρύλλιον**· διότι τὸ πράσινον αὐτοῦ χρῶμα κλίνει εἰς χρυσοκίτρινον. Εἶναι δὲ κρυσταλλωτὸς· ἔχει σχῆμα ἑξαγώνου κύλου, καὶ φλίθας κατὰ τὸ μῆκος, καὶ εὐρίσκεται κατὰ τὴν Ῥωσίαν καὶ Σαξωνίαν· ἀλλὰ δὲν ἔχει μεγάλην ὑπέληψιν.

Τὸ Τοπάζιον (*Silex gemma topasius*. Τουρκισι τοπάζ, ἢ σαρὶ γιακούτ). Οὗτος εἶναι κίτρινος καὶ κρυσταλλωτὸς, καὶ ἔχει σχῆμα δύο ἑξαγώνων πυραμίδων· εὐρίσκεται ὅμως καὶ εἰς σχῆμα ἄλλο, καὶ πολλάκις εἰς τοὺς ποταμοὺς ὡς ψῆφος ερογγύλη. Πατρίς αὐτοῦ εἶναι αἱ Ἀνατολικαὶ Ἰνδίαι, καὶ ἡ Βρασιλία. Τὸν παρελθόντα αἰῶνα εὐρέθη καὶ ἐπὶ τὴν Σαξωνίαν, καὶ ὠνομάσθη **Κοχλιοτοπάζιον**. Ὁ λίθος οὗτος, ὅταν ἦναι ἰσοβαρῆς μὲ τρία κεράτια, ἀξίζει ὡς 50 τάλερα.

Ὁ Ὑάκινθος (*Silex gemma hyacinthus*, καὶ

τουρκισι Γισσίμ). Ούτος ἔχει συνήθως χρώμα παπαρούνας, κλίνον ἐνίοτε εἰς τὸ κίτριον, ἢ τὸ αἶθρον, εἶναι ἀπαλώτερος τοῦ τοπαζίου, καὶ χάνει τὸ χρώμα διὰ τοῦ πυρός. Διὰ τοῦτο ἐκχρωματίζουσι αὐτὸν πολλάκις οἱ τεχνίται, καὶ τὸν πωλοῦσιν ὡς ἀδάμαντα ὑποκίτρινον. Εὐρίσκεται εἰς κατὰ τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας, καὶ τὴν Βρασίλιαν, καὶ πωλεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ τὴν αὐτὴν τιμὴν τοῦ κρυσολίθου.

Ὁ Ἀμέθυσος (Silex quarzum amethystus.)

Οὗτος εὐρίσκεται ὡς ἐπὶ τὰ πλεῖστον κρυσάλλωτος, καὶ ἐνίοτε ὡς ψήφος ποταμίας. Τὸ χρώμα αὐτοῦ εἶναι γαλανὸν ἰσθίς, κλίνον πολλάκις εἰς τὸ αἶθρον, ἢ πράσινον. Διὰ τοῦ πυρός ἐκχρωματίζεται. Ὁ τὸν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν ἀμέθυσος εἶναι τιμιώτερος, καὶ ἔχει τὴν σκληρότητα τοῦ ἀνθρακος. Ὁ δὲ τῆς Βρασίλιας ἀμέθυσος ὑπάρχει ὀλίγοντι σκληρότερος τοῦ κρυσάλλου, καὶ ῥηνίζεσθαι ὅθεν πωλεῖται πολὺ μετριώτερον. Τὸ κεράτιον τοῦ καλοῦ ἀμεθύστου ἀξίζει ὡς 4 τάλερα. Ἐπὶ τὴν Βρασίλιαν εὐρίσκονται μεγάλοι ἀμέθυστοι ὅθεν κατασκευάζουσι ἐξ αὐτῶν δοχεῖα παντοῦραπῆ, ταμβακέρας, κεφάλια ῥάβδων, καὶ ἕτερα τοιαῦτα. Ἐν τι εἶδος ἀμεθύστου ἔχει κατακόκκινα σίγματα καὶ φλέβας, καὶ ὀνομάζεται Τριχαμέθυσος.

Ὁ Χαλκηδόνιος (Silex chalcidionius). Ὁ λίθος οὗτος ὑπάρχει λευκογάλανος, νεφρώδης, λευκός, ἢ φαιός, σκιαζόμενος ὑπὸ χρωμάτων ἄλλων, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡμίδιαφανής. Ὁ κάλλιστος εὐρίσκεται κατὰ τὴν Ἰσλανδίαν, καὶ τὰς Φερόας νήσους. Πρὸς τούτοις

εὐρίσκεται καὶ ἐπὶ τὴν Σιελίαν, τὴν Σαξωνίαν, καὶ ἄλλους τινὰς τῆς Γερμανίας τόπους. Ὄταν ᾖναι λευκὸς καὶ ἀδιαφανής, ὀνομάζεται **Καχαλόγγος**. Ὄταν δὲ ἔχη σχήματα δένδρων, καὶ ἄλλα τιαῦτα, λέγεται **Μοκακαίος** (**Κιαμπέ τὰς τουρκισί**), **Δενδραχάτης**, ἢ **Δενδρίτης**. Ἐνίοτε δὲ ἐμπεριέχει ὁ χαλκηδόσιος ὕδωρ διαυγές, καὶ εἶναι διαφανής, καὶ τότε ὀνομάζεται **Ἰέροφανής**.

Εἶδος τοῦ χαλκηδόσιου νομίζεται καὶ ὁ **Ὀνυξ** (**Σουλκίμάν τὰς τουρκ.**), ὅστις ἔχει χροῶμα ὄνυχος ἀνθρώπου, καὶ πολλάκις ἀμαυρόαιθον, καὶ ἀμαυρογάλανον μὲ γαλακτοχρόου φλέδας· ὅτε ὀνομάζεται **Καμαχουΐας**. Οὗτος εὐρίσκεται εὐμεγέθης· ὥστε κατασκευάζουσιν ἐξ αὐτοῦ ταμβακίρας, καὶ ἄλλα μεγαλύτερα κτεύη.

Τὸ **Σάρδιον** (**Silex carneolus**, καὶ τουρκισί **Χακίκ**, καὶ Γερμανί τὰς). Οὗτος ἔχει χροῶμα κόκκινον διαφόρων βαθμῶν, καὶ διαύγειαν πολυειδή. Τὸ κάλλιστον αὐτοῦ εἶδος φέρεται ἀπὸ τῆς Ἀραβίας. Οἱ παλαιοὶ κατασκεύαζον σφραγίδας ἐξ αὐτοῦ. Ὁ **Σαρδόουξ** εἶναι λίθος σύνθετος ἐκ τοῦ χαλκηδόσιου καὶ τοῦ σαρδίου, ἐν ᾧ ὅποιοι σύγκεινται κατὰ γραμμὸς, ἢ κατὰ χοιχίδια, ἢ κατὰ κηλίδας. Οἱ παλαιοὶ ἐτίμων αὐτὸν πολὺ, ὅθεν καὶ ἐχάραττον αὐτὸν διὰ δακτυλίδια, καὶ ἄλλα τιαῦτα.

Ὁ **Ὀπάλλιος** (**Silex opalus**). Οὗτος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι λευκογάλανος· ἢ δὲ ἐπιφάνεια αὐτοῦ κλίνει εἰς τὸ πράσινον, κίτρινον, κόκκινον, ἢ γαλαθίνον. Ἐπειδὴ ἔχει μετρίαν σκληρότητα, ὀνομάζεται. Εἶναι ἡμι-

διαφανής, καὶ μόνος ὁ ἀμίμητος πολύτιμος λίθος μέχρι τοῦ νῦν ὑπὸ τῆς τέχνης. Εὐρίσκεται δὲ, καθ' οὓς τόπους καὶ ὁ χαλκηδόνιος. Ὁ γνωστὸς μέγιστος, καὶ εὐειδέστατος ὀπαλλίος εὐρίσκεται εἰς τὸ βασιλικὸν ἐρυκτολογεῖον τῆς Βιέννης, καὶ εἶναι ἰσομεγέθης μὲ γροῦνον ἀνδρός. Ὁ Ἄσφριος ὀπαλλίος εἶναι ἕν τι εἶδος αὐτοῦ σκληρότερον, καὶ σπινθοβολοῦν διὰ τοῦ χαλυβος. Τὸ χρῶμα αὐτοῦ εἶναι φαιὸν ὑποπράσινον, ἢ ὑποκίτρινον, καὶ αἰθὸν ὑποκίτρινον, καὶ ὡν ἀκονισμένος ἀποσφίβει λαμπρῶς. Οἱ ἐντελῶς καθαροὶ ἀσφρίαι εἶναι σπανιώτατοι, καὶ λίαν πολῦτιμοι. Εἰς τοιοῦτος λίθος, ὅστις εἶχε μῆκος ὡς ἐνὸς δακτύλου, καὶ πλάτος ὡς $\frac{2}{3}$ τοῦ δακτύλου, ἐπωλήθη ποτὲ καιροῦ κατὰ τὴν Εὐρώπην διὰ χίλια φλωρία. Γνησίᾳ πατρὶς αὐτοῦ εἶναι ἡ Κιεύλονη, καὶ ἡ Σιθηρία.

Εἶδος αὐτοῦ ἰδιαίτερον εἶναι καὶ ὁ Ἰόραυγῆς ὀπαλλίος, ὅστις ἐκτὸς μὲν τοῦ νεροῦ ὑπάρχει ἀδιαφανής· ἐντὸς δὲ αὐτοῦ γίνεται διαφανής, καὶ μεταβάλλει τὸ χρῶμα του, καὶ ἀφ' οὗ ἐκβλήθῃ ἀπὸ τὸ νερὸν, καὶ ξηραθῇ, γίνεται πάλιν ὡς τὸ πρῶτον ἀδιαφανής, καὶ ἀπακτὰ τὸ χρῶμα του. Πρῶτερον ὁ λίθος οὗτος ἦτον βαρύτεμος· ὡσεὶ ὅταν ὑπῆρχε ἰσομεγέθης μὲ ρεβύνθιον, ἐπωλήθη διὰ 200 φουντζέρλιγκα· τῶρα ὁμοίως ἔγινεν ἡ τιμὴ αὐτοῦ μετρωτέρα, διότι δὲν εἶναι τόσον σπάνιος. Τὸ Ἄβεντουρίνον εἶναι ἕτερόν τι εἶδος τοῦ ὀπαλλίου, ἔχον κηλίδας χρυσοχρόους, τὸ ὅποιον γίνεται ὑπὸ τῆς τέχνης καὶ ἀπὸ ὕελου.

Ὁ Ἀχάτης (Silex achates). Κανεὶς ἄλλος

πυρίτης λίθος *) δὲν εὐρίσκεται τόσον πολυχρώματος καὶ
 πολύγραπτος, ὅσον ὁ ἀχάτης· διότι ἡ χρωματικὴ αὐτοῦ
 βᾶσις ἀπαντᾶται ἐκ παντὸς εἶδους χρώματος, ἦτοι με-
 λανοῦ, αἰθοῦ, κίτρινου, πρασίνου κ. τ. ταῦτα δὲ πάλιν
 εἶναι πεποικιλμένα μὲ ἐτεροχρόου; κηλίδας, ταινίας, καὶ
 παντοδαπῆ σχήματα. Πρὸς τοῦτοις ὁ ἀχάτης εἶναι λίθος
 σύμμικτος ἐκ χαλκηδονίου, σαρδονίου, κρυσθαλλοπυρί-
 ται, ἀμεθύστου, πυρίτου λίθου, καὶ ἰάσπιδος, συγκειμε-
 νος ἐκ δύο, ἢ καὶ πλειοτέρων τειούτων εἰδῶν. Διὰ τοῦτο
 ὀνομάζεται πολυτρόπως, ἦτοι ἐκ τοῦ ὑπερέχοντος συμμι-
 κτού λίθου, εἶον ἀχάτης Χαλκηδόνιος, Σαρδό-
 νιος, Ἰάσπιος κ. τ. Πρὸς τοῦτοις ὀνομάζεται καὶ ἀ-
 χάτης Κηλιδωτὸς, Ταινιωτὸς, διὰ τὰς κηλίδας
 αὐτοῦ καὶ ταινίας· καὶ ἔτι Ὀχυρίτης, ὅτε ἔχει ὡς
 γραμμαῖς ὀχυρομάτων· καὶ Ἴριος, ὅτε αἱ λεπταὶ αὐ-
 τοῦ πλάκες βραζαζόμεναι ἀντικρὺ τοῦ φωτός, παριστάνουσι
 χρώματα τῆς ἰρίδος· καὶ Κοκκοφόρος, ὅταν ἔχη
 ἐπιγεγραμμένους κόκκους τινὰς εἰνδρίων κ. τ.

Ἀχάται εὐρίσκονται σχεδὸν ἐπὶ πάντα τὰ μέρη τῆς
 γῆς· ἀλλ' οἱ τῆς Ἀσίας εἶναι οἱ κάλλιστοι, διότι ὑπάρ-
 χουσι λεπτοὶ καὶ εὐσέλθωτοι. Εὐρίσκονται δὲ εἰς τὴν γῆν
 μοναδικαί, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς κομμάτια κωνοειδῆ,
 ὅντες ὡς νεφροὶ ἠνωμένοι, ἢ συσπωρευμένοι. Τὸ κωνοει-
 δὲς τοῦτο κομμάτιον περικαλύπτεται κοινῶς μὲ δέρμα σπ-

*) Πυρίται γενικώτερον ὀνομάζονται πάντες οἱ λίθοι, εἴτετι
 ἔχουσι βᾶσις στοιχεῖα τῆν πυρίταια γῆν, σπαθοελοῦσι διὰ
 του χάλυθος, καὶ εἶναι σκληροὶ, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δι-
 φανεῖς καὶ ὑελώδεις.

μελώδες, σκληρὸν καὶ χρωματισμένον· ἔθ' ἔγκλεισος πυρῆν, ἢ εἶναι ἄλος ἀχάτης, ἢ ἐμπεριίχει ἄλλον πυρῆνα ἐκ κρυσαλλοπυρίτου. Πολλάκις ὁ ἀχάτης ἔχει ἔν, ἢ πλειότερα κοιλώματα, γεμάτα μὲ λίθους πολυτίμους, οἷον τοπάξιον, ἀμέθυτον κ. τ. Αὐτὸς ἀπαντᾶται σπανίως εἰς τὰς μεταλλικὰς φλέβας. Πέτραι μεγάλαι ἐξ αὐτοῦ ὄν εὐρίσκονται ποτέ· ἀλλ' ἀπαντᾶται ἔνθεν κακείθεν, ὡς ἀποστράσματα τινά, ἐπὶ τοῖς πεδινούσι τόποις, τοῖς ῥύακας κ. τ.

Οἱ Εὐρωπαῖοι τεχνίται διασχίζουσι καὶ ξιλωῶνουσι τὸν ἀχάτην, καὶ κατασκευάζουσιν ἐξ αὐτοῦ παντοδαπῆ ἐργέχεια, οἷον σφραγίδας, πεσοῦς, ταμβακέρας, ποτήρια, ἰγθία, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Ἄλλ' ἐπειδὴ αὐτὰ τιμῶνται πλειότερον, καθ' ὅσον εἶναι πολιποικιλώτερα τὰ χρώματα, καὶ αἱ φυσικαὶ τοῦ ἀχάτου εἰώνες· διὰ τοῦτο χρωματίζουσι καὶ ἐπιγράφουσιν αὐτὸν εἰ τεχνίται, καθὼς καὶ ἄλλους λίθους, οἷον τὸν ἰασπιν, τὸν χαλκηδένιον κ. τ. καὶ οὕτως ἀπατῶσι τοὺς ἀγοραστὰς. Ἡ τοιαύτη ὁμῶς ἀπάτη ἀνακαλύπτεται, εἰάν ὁ ἀχάτης θερμανθῆ, ἢ εἰάν ἀλειφθῆ μὲ πνεῦμα ἀλενίτρου· θύει ἐντὸς μιᾶς νυκτὸς χάνει τὸ τεχνικὸν χρῶμα. Πρὸς τούτοις γίνεται ἐκ τοῦ ὑέλου καὶ ψευδῆς ἀχάτης, παρόμοιος μὲ τὸν ἀληθινόν.

Ὁ Γρανάτης (*Silex granatus*, καὶ τουρκιστὶ Σείλάν). Ὁ πολύτιμος αὗτος λίθος ἔχει χρῶμα κόκκινον πολυειδές, καὶ σπανίως πράσινον, ἢ κίτρινον. Ἐνίοτε ὑπάρχει κοκκωδὴς, καὶ ἐνίοτε κρυσαλλωτὸς, καὶ ἔχει μεγέθη διάφορα· ὡς εὐρίσκεται ἰσομεγέθης μὲ κόκκον πιγάπεως, καὶ ἄλλοτε ἔχων δακτύλων τινῶν μέγεθος. Ἀπαν-

τάται δὲ ἐνσπαρμένους ἐντὸς τοῦ ὄφίτου, τοῦ λεπιδοῦ καὶ κοκκίθου, τῆς σιλπαργίλου, καὶ τῆς σχισαργίλου, ἢ καὶ εἰς τὰ ὀριζόγια τοῦ αἰμολίθου χρώματα συσσωρευμένους, καὶ προσέτι μοναδικὸς εἰς τοὺς ποταμούς, ὡς ψήφος. Ἡ σκληρότης αὐτοῦ ὑπερβαίνει ὀλίγον τὴν τοῦ κρυσάλλου. Ἐπίστευται ὑπάρχει διαφανῆς, καὶ ἄλλοτε ἀδιαφανῆς, ὅστις περιέχει καὶ πλείωτερα μέρια σιδήρου. Οἱ διαφανεῖς εἶναι τιμιώτεροι, καὶ μάλις ὅταν ἔχωσι τὸ χρώμα τοῦ ἄνθους τῆς ροδιάς, ὅθεν ὠνομάσθη καὶ ὁ λίθος· εἶδοι τὸ ρόδιον λέγεται λατινισί γρανάτα.

Οἱ γρανάται εὐρίσκονται εἰς τοὺς πλείους τῆς Εὐρώπης τόπους, καὶ ἴτι ἐπὶ τὴν Ἀσίαν. Οἱ καλλίστοι οὗτοι εὐρίσκονται κατὰ τὴν Βοιμίαν, ὅθεν διαδίδονται εἰς τὴν λοιπὴν Εὐρώπην. Οἱ μεγαλύτεροι γρανάται γίνονται δακτυλίδια· οἱ δὲ μικρότεροι ἀκονίζονται εἰς μύλους, καὶ ἔπειτα τρυπῶνται, ταῖς ὁποῖους κρεμῶσι περὶ τὸν λαιμὸν αἱ γυναῖκες ὡς μαργαριτάρια. Ὅταν ὁ γρανάτης εἶναι ἰσομεγέθους μὲ ἡμισὺν δάκτυλον, ἀξίζει τινας ἑκατοντάδας ταλέρων. Οἱ μικροὶ ὁμοῦ πωλοῦνται κατὰ χιλιάδας, καὶ κατὰ ἀναλογία τοῦ μεγέθους αὐτῶν· ὡς ἀνεβαίνει ἢ χιλιάς ἀπὸ τὰ 5 ἀργυρὰ φιορίνια ἕως τὰ 120. Πρὸς τοῦτοις γίνονται καὶ ὑέλαι γρανάται.

Ὁ Πρασίτης (Silex prasius). Οὗτος ἔχει χρώμα ἀμαυρὸν πράσιον, καὶ ὑφὴν λεπιδοῦ, καὶ εὐρίσκεται ἐπὶ τὴν Σαξωνίαν καὶ Βοιμίαν. Ἐπειδὴ ἐντὸς τοῦ νεροῦ γίνεται τὸ χρώμα αὐτοῦ ἀμαυρότερον· διὰ τοῦτο οἱ πωληταὶ ἀποθέτουσιν αὐτὸν εἰς τόπον ὑγρὸν, καὶ οὕτω τὸν πωλοῦσιν ἀκριβώτερον — . Ὁ Χρυσόπρασος (Σεμ-

σις τουρκισι) είναι είδος του αὐτοῦ λίθου, καὶ ἔχει χρῶμα φωτεινότερον, μεταπίπτειν ὀλίγον εἰς τὸ κίτρινον, ἢ κίτρινον. Εὐρίσκεται εὖτος ἐπὶ τὴν Σλεξίαν, καὶ κατασκευάζονται ἐξ αὐτοῦ κεφάλια ράβδων, ἐσώτια, καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

Τὸ Περουζιον (περουζέ τουρκισι, ὅθεν καὶ οἱ ἡμέτεροι περουζές λεγούσι). *) Ἡ ὑφή τοῦ λίθου τούτου εἶναι λεπίδοειδής, καὶ τὸ χρῶμα γαλιανοπράτινον, τὸ ὀπίθον ἐξαλείφεται διὰ τοῦ πυρός. Εὐρίσκεται εὖτε κατὰ τὰ ὑψηλά βουνά τοῦ Χορασάν, ἰσομεγέθης τὸ πολὺ μὲ κάρυδιον· οἷς ἐπὶ τὸ πλείστον ὁμοῦς εἰς μικρότερα κομμάτια. Ποτὲ καιροῦ ἐν κομματίον αὐτοῦ ἰσομέγεθες μὲ λεπτοκάρυον ἐπωλεῖτο διὰ 100 τάληρα· τῶρα ὁμοῦς τοσοῦτον μόλις ἀξίζει 10 τάληρα. Πρὸς τούτοις γίνονται καὶ ἐντεχον περούζιον ἐκ τοῦ ὀδόντος τοῦ ἐλέφαντος· ὅθεν τινὲς ὑπέλαβον τὸ ἀληθὲς περούζιον ὡς ἀπολίθωμα ἐλεφαντίνου ὀδόντος, ἀλλ' ἠπατήθησαν.

Τὸ Λαζούριον (ἡ λέξις εἶναι Περσικὴ, καὶ σημαίνει γαλανόν· λατινισι λέγεται Zeolithes lapis lazuli). Οὗτος ὁ πολυτίμος λίθος ἔχει χρῶμα γαλανόν ὠρατον, καὶ εὖλοτε ἐμπεριέχει κηλίδας χρυσοχρόους, α'

*) Τουρκοειδὲς λέγεται ὑπὲρ τῶν νεωτέρων φυσιολόγων. Καὶ εἰς τοὺς παλαιοὺς ἦεν γνωστὸς ὁ λίθος εἷτος, ἀλλὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ δὲν εὑρομεν· ὁ Πλίνιος εἰνομάζει αὐτὸν callais. Ἡμεῖς ὀνομάσαμεν αὐτὸν (ἐν τῇ Φυσικῇ Γεωγραφίᾳ, σελ. 17) Ἀσιατὸν ὄνυχα, καὶ ἄλλον τῶν ὁμοειδῶν αὐτοῦ λίθων εἶπομεν Γαλλικὸν ὄνυχα· ἀλλ' ἐπειδὴ εὑρομεν ἔπειτα ἀνοίκειον τὸ τοιοῦτον ὄνομα, προσκοίναμεν τὸ Περουζιον ὄνομα· διότι εὐρίσκεται εἰς τὴν κοινὴν χρῆσιν.

ὅποια παριστάνουσιν αὐτὸν λαμπρότερον· ἐκλαμβάνονται ὁμῶς ὡς ἐλάττωμα. Πατρίς αὐτοῦ εἶναι ἡ Περσία, ἡ Βουχάρα, καὶ ἡ Κίνα· πρὸ καιροῦ ὁμῶς τινὸς εὐρέθῃ καὶ κατὰ τὴν Σιβηρίαν. Τὸ χρῶμα αὐτοῦ δὲν εξαλείφεται ὑπὸ τοῦ πυρός. Εἶναι ἀδιαφανὴς, καὶ ἐνίοτε εὐμεγέθης. Ἐκ τῶν μικρῶν αὐτοῦ κομματίων κατασκευάζεται εἰς χρῆσιν τῶν ζωγράφων χρῶμα τι γαλανόν, ωραιότατον καὶ πολύτιμον. Ἐκ δὲ τῶν μεγάλων κομματίων, τὰ ὅποια ἔχουσι βάρος τινῶν ὀκιάδων, γίνονται παντοδαπῇ λεπτουργήματα, οἷον ταμβακίραι, θῆκαι ὠρολογίων, λαβαὶ μαχαιρίων κ. τ. Εἰς τὸ παρά τὴν Πετρούπολιν βασιλικὸν κατ'λάτιον Τσάρκοι Σελὸ εἶναι ἐπεσρωμένοι τελεχοὶ τινῶν θαλάμων μὲ ἤλεκτρον, μεταξὺ τοῦ ὁποίου εἶναι πρεσημωμένα εὐφυῶς καὶ κομμάτια λαζουρίου —. Ὁ Ἄρμενιος Λίθος εἶναι εὐτελής λαζούριον, τὸ ὅπελον οὔτε σιλβώνεται, οὔτε σπινθοβολεῖ διὰ τοῦ χάλυθος, καὶ ἐντὸς τοῦ πυρός χάνει τὸ χρῶμα του. Τοῦτο εὐρίσκεται καὶ εἰς ἄλλους τόπους, καὶ κατασκευάζεται ὡσαύτως καὶ ἐξ αὐτοῦ χρῶμα γαλανόν· ἀλλὰ δὲν εἶναι διαρκές.

Ὁ Τουρμαλίνος (Turmalinus). Καὶ οὗτος ἀνάγεται εἰς τὸ γένος τοῦ πυρίτου. Τὸ χρῶμα αὐτοῦ εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αἰθόν, πράσινον, ἢ μελανόν. Οἱ αἰθαὶ εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον διαφανεῖς· οἱ δὲ μελανοὶ ἀδιαφανεῖς. Ἰσχύουσιν κοινῶς ὡς σύλοι τρίγωνοι, ἢ ἐννεάγωνοι, ἔχοντες πολλακίς καὶ γραμμάς κατὰ τὸ μήκος. Τὸ μήκος τῶν μεγάλων ὑπερβαίνει ὀλίγον τὸν ἑνα δάκτυλον· τὸ δὲ πλάτος εἶναι ἐνὸς δακτύλου, καὶ ἡ παχύτης $\frac{1}{2}$ τοῦ δακτύλου.